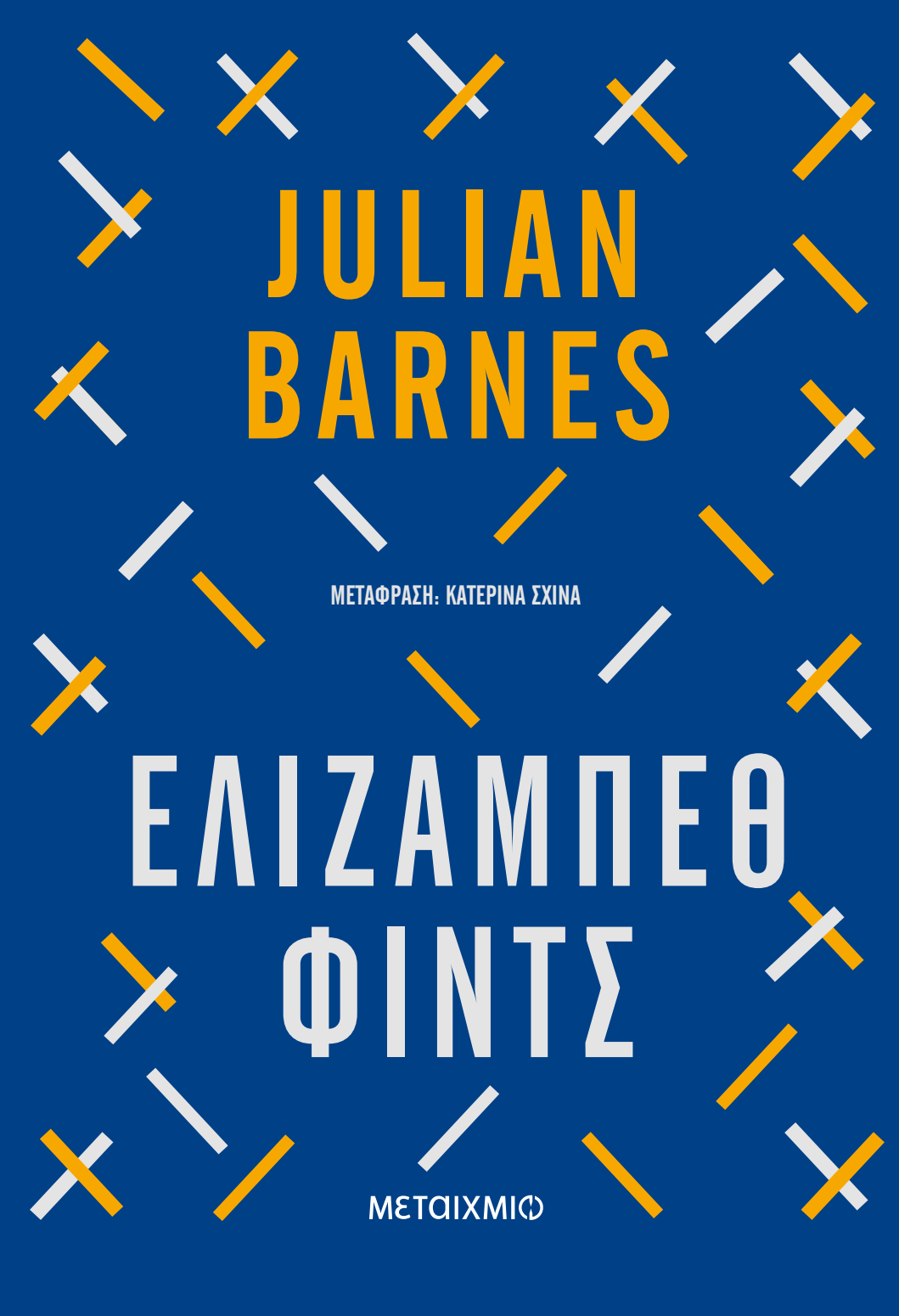

JULIAN
BARNES

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΧΙΝΑ

ΕΛΙΖΑΜΠΕΘ
ΦΙΝΤΣ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΘ

ENA

ΣΤΕΚΟΤΑΝ ΜΠΡΟΣΤΑ ΜΑΣ ΧΩΡΙΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ, βιβλία ή άγχος. Στο αναλόγιο ήταν ακουμπισμένη μόνο η τσάντα της. Ήρεμη, εντελώς ακίνητη, κοίταξε γύρω της, χαμογέλασε και άρχισε.

«Θα έχετε προσέξει ότι ο τίτλος αυτού του μαθήματος είναι “Κουλτούρα και πολιτισμός”. Μην πανικοβάλλεστε. Δεν θα σας βομβαρδίσω με κυκλικά διαγράμματα. Δεν θα επιχειρήσω να σας μπουκώσω με γεγονότα, όπως μια χήνα με καλαμπόκι· κάτι τέτοιο θα οδηγούσε απλώς σε διογκωμένο συκώτι, πράγμα κακό για την υγεία. Την επόμενη εβδομάδα θα σας δώσω έναν κατάλογο κειμένων και βιβλίων προς ανάγνωση – εντελώς προαιρετική· δεν θα χάσετε βαθμούς αν την αγνοήσετε ούτε θα τους κερδίσετε με αδιάκοπη μελέτη. Θα σας διδάξω ως τους ενήλικες που αναμφίβολα είστε. Η καλύτερη μέθοδος εκπαίδευσης, όπως πολύ καλά γνώριζαν οι Έλληνες, είναι η συνεργατική. Αλλά δεν είμαι Σωκράτης ούτε εσείς μια τάξη με Πλάτωνα – επιτρέψτε μου τον αδόκιμο πληθυντικό. Παρ’ όλ’ αυτά, θα κάνουμε διάλογο. Ταυτόχρονα, μιας και δεν είστε πλέον μαθητές δημοτικού, δεν θα μοιράζω γλυκανάλατες ενθαρρύνσεις και μειλίχιες επιδοκιμασίες. Για κάποιους από εσάς ο τρόπος διδασκαλίας μου πιθανόν να μην είναι ο καλύτερος, με την έννοια του πιο ταιριαστού στην ιδιοσυγκρασία και στη νοοτροπία σας. Το αναφέρω αυτό εκ των προτέρων

εν είδει προειδοποίησης προς αυτούς για τους οποίους πιθανόν να ισχύει. Φυσικά ελπίζω να βρείτε το μάθημα ενδιαφέρον, και δη διασκεδαστικό. Αυστηρό και διασκεδαστικό, για την ακρίβεια. Οι έννοιες δεν είναι ασύμβατες. Σε ανταπόδοση, θα περιμένω επιμέλεια και σοβαρότητα από την πλευρά σας. Δουλειά στο πόδι, προχειρότητες και αυτοσχεδιασμοί δεν χωρούν εδώ. Ονομάζομαι Ελίζαμπεθ Φιντς. Σας ευχαριστώ».

Και ξαναχαμογέλασε.

Κανένας από μας δεν είχε κρατήσει σημειώσεις. Της ανταποδίδαμε το βλέμμα, κάποιοι με δέος, μερικοί με απορία στα όρια του εκνευρισμού, άλλοι ήδη μισοερωτευμένοι.

Δεν μπορώ να θυμηθώ τι μας δίδαξε σ' εκείνο το πρώτο μάθημα. Ήξερα όμως, κάπως θολά και ακαθόριστα, ότι για πρώτη φορά στη ζωή μου βρισκόμουν επιτέλους στο σωστό μέρος.

Τα ρούχα της. Ας αρχίσουμε από κάτω προς τα πάνω. Φορούσε ίσια δετά παπούτσια – μαύρα τον χειμώνα, καφέ σουέτ το φθινόπωρο και την άνοιξη. Κάλτσες ή καλσόν – ποτέ δεν έβλεπες την Ελίζαμπεθ Φιντς με ακάλυπτες γάμπες (και σίγουρα δεν μπορούσες να τη φανταστείς με μαγιό). Φούστες ακριβώς κάτω από το γόνατο – αντιστεκόταν στην ετήσια τυραννία τού ανέβαζε-κατέβαζε το στρίφωμα. Φαινόταν να έχει κατασταλάξει σε μια συγκεκριμένη εμφάνιση εδώ και καιρό. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως και κομψή· άλλη μια δεκαετία να περνούσε, θα την έλεγες παλιομοδίτικη ή ίσως βίντατζ. Το καλοκαίρι πλισέ φούστα, συνήθως

σκούρα μπλε^{*} τούντ τον χειμώνα. Μερικές φορές εμφανιζόταν με σκοτσέζικη καρό, που στερεωνόταν με μια μεγάλη ασημένια παραμάνα (σίγουρα υπάρχει ειδική σκοτσέζικη λέξη γι' αυτό το εξάρτημα). Προφανώς τα χρήματα ξοδεύονταν σε μπλούζες, από μετάξι ή λεπτό βαμβακερό, συχνά ριγέ και σε καμία περίπτωση ημιδιαφανείς. Πότε πότε μια καρφίτσα, πάντα μικρή και, όπως λένε, διακριτική, αλλά κατά κάποιον τρόπο εντυπωσιακή. Σπάνια φορούσε σκουλαρίκια (ήταν άραγε τρυπημένοι οι λοβοί της; Αναπάντητο ερώτημα). Στο αριστερό μικρό της δαχτυλάκι ένα ασημένιο δαχτυλίδι, που θεωρούσαμε μάλλον κληρονομημένο παρά αγορασμένο ή χαρισμένο. Τα μαλλιά της, στην απόχρωση της γκριζωπής άμμου, πάντα καλοχτενισμένα και σε μήκος αμετάβλητο. Φανταζόμουν τακτικά ραντεβού ανά δεκαπενθήμερο με τον κομμωτή της. Ναι, πίστευε στα τεχνάσματα, όπως μας έλεγε κατ' επανάληψη. Και το τέχνασμα, όπως επίσης παρατηρούσε, δεν ήταν ασύμβατο με την αλήθεια.

Αν και όλοι εμείς –οι φοιτητές της– ηλικιακά κυμαινόμασταν μεταξύ είκοσι οκτώ-είκοσι εννιά και σαράντα, στην αρχή αντιδράσαμε σαν παιδιά που ξαναγύρισαν στα θρανία. Αναρωτιόμασταν για το παρελθόν της και για την προσωπική της ζωή, κάναμε εικασίες σχετικά με το αν είχε παντρευτεί ποτέ και γιατί –απ' όσο γνωρίζαμε– δεν είχε. Σχετικά με το τι έκανε τα βράδια. Ετοίμαζε άραγε μια τέλεια ομελέτα με *fines herbes*,^{*} έπινε μόνο ένα ποτήρι κρασί (η

* Μυρωδικά (μαϊντανός, άνθος κ.λπ.) και φρέσκα κρεμμυδάκια,

Ελίζαμπεθ Φιντς μεθυσμένη; Μόνο αν ο κόσμος γύριζε ανάποδα) ενώ διάβαζε το τελευταίο τεύχος του ακαδημαϊκού περιοδικού *Goethe Studies*; Βλέπετε πόσο εύκολο ήταν να ξεστρατίσουμε στην επικράτεια της φαντασίας, ακόμα και της σάτιρας.

Κάπνιζε όλα τα χρόνια που την γνώριζα. Αλλά, πάλι, δεν κάπνιζε όπως οι άλλοι. Υπάρχουν καπνιστές που εμφανώς απολαμβάνουν κάθε τζούρα νικοτίνης· άλλοι που ρουφάνε τον καπνό τους με μιαν έκφραση αυτοαπέχθειας· άλλοι εντάσσουν το κάπνισμα στο γενικό στιλ τους και άλλοι, ενοχλητικοί αυτοί, ισχυρίζονται ότι καπνίζουν «μόνο κάνα δυο την ημέρα», λες και φοβούνται μήπως τους κατηγορήσει κανείς για τον εθισμό τους. Κι αφού όλοι οι καπνιστές ψεύδονται, το «κάνα δυο» πάντα αποδεικνύεται ότι σημαίνει τρία ή τέσσερα τσιγάρα, ακόμη και μισό πακέτο. Η ΕΦ, από την άλλη, δεν συνέδεε το κάπνισμα με κάποια γενικότερη στάση ζωής. Ήταν κάτι που απλώς έκανε, κάτι που δεν χρειαζόταν ούτε εξηγήσεις ούτε εξωραϊσμούς. Μετέφερε τα τσιγάρα της σε μια ταμπακιέρα από ταρταρούγα, η οποία μας προκαλούσε να παίξουμε το παιχνίδι «Μάντεψε τη μάρκα». Κάπνιζε σαν να αδιαφορούσε για το κάπνισμα. Το αντιλαμβάνεστε; Κι αν τολμούσες να τη ρωτήσεις, δεν εκτρεπόταν σε δικαιολογίες. Ναι, έλεγε, ασφαλώς και ήταν εθισμένη· ναι, ήξερε ότι της έκανε κακό, και επιπλέον

απαραίτητα συστατικά της γαλλικής κουζίνας (γαλλικά στο πρωτότυπο).

ότι μια τέτοια συνήθεια ήταν αντικοινωνική. Αλλά όχι, δεν επρόκειτο να το κόψει ούτε ν' αρχίσει να μετράει πόσα κάπνιζε τη μέρα· τέτοια ζητήματα βρίσκονταν πολύ χαμηλά στην κλίμακα των ανησυχιών της. Και, αφού –αυτό ήταν προσωπικό μου συμπέρασμα ή μάλλον εικασία– δεν φοβόταν τον θάνατο και έκρινε ότι στην εποχή μας η ζωή ήταν κάπως υπερεκτιμημένη, το ερώτημα δεν την ενδιέφερε πραγματικά, επομένως δεν έπρεπε να ενδιαφέρει κι εσένα. Όπως ήταν αναμενόμενο, υπέφερε από ημικρανίες.

Με τα μάτια του μυαλού μου –με τα μάτια της μνήμης μου, αφού μόνο έτσι μπορώ να την αναπαραστήσω– στέκεται μπροστά μας, υπερφυσικά ακίνητη. Δεν τη χαρακτήριζε κανένα από εκείνα τα τικ ή τα κόλπα των καθηγητών που αποσκοπούν να γοητεύσουν, να αποσπάσουν την προσοχή ή να υποδηλώσουν μια ιδιαίτερη προσωπικότητα. Ποτέ δεν ανέμιζε τα χέρια της, ποτέ δεν στήριζε το πιγούνι στην παλάμη της. Μπορεί πότε πότε να χρησιμοποιούσε ένα σλάιντ για να επεξηγήσει κάποιο σημείο, ωστόσο αυτό τις περισσότερες φορές ήταν περιττό. Επέβαλλε την προσοχή με την ακινησία και με τη φωνή της. Ήταν μια ήρεμη, καθαρή φωνή, πλούσια και βαθιά από δεκαετίες καπνίσματος. Δεν ήταν από τους καθηγητές που συνειδητοποιούν την παρουσία των φοιτητών τους μόνο όταν σηκώνουν το βλέμμα από τις σημειώσεις τους, γιατί, όπως είπα, δεν χρησιμοποιούσε σημειώσεις. Ήταν όλα στο μυαλό της, πλήρως μελετημένα, πλήρως επεξεργασμένα. Κι αυτό επίσης επέβαλλε την προσοχή, μειώνοντας το χάσμα ανάμεσα σ' εκείνη και σ' εμάς.

Η άρθρωσή της ήταν καθαρή, η δομή των προτάσεών της άψογη· σχεδόν μπορούσες ν' ακούσεις τα κόμματα, τις άνω τελείες, τις τελείες. Ποτέ δεν ξεκινούσε μια πρόταση χωρίς να ξέρει πώς και πότε θα την τελείωνε – κι όμως ποτέ δεν ακουγόταν σαν βιβλίο που μιλάει. Το λεξιλόγιό της προερχόταν από το ίδιο σεντούκι με τις λέξεις που χρησιμοποιούσε τόσο για τη συγγραφή όσο και για τη γενική συζήτηση. Κι όμως το αποτέλεσμα δεν ήταν διόλου απαρχειωμένο, διόλου στείρο· ήταν ολοζώντανο. Και της άρεσε, ίσως για να διασκεδάσει η ίδια ή για να εκπλήξει όλους εμάς, να πετάει πότε πότε μια φράση διαφορετικής τονικότητας.

Για παράδειγμα, μια εβδομάδα μάς μιλούσε για τον *Χρυσό θρόνο*, αυτή τη μεσαιωνική συναγωγή θαυμάτων και μαρτυριών. Φαντασμαγορικών θαυμάτων και διδακτικών μαρτυριών. Το θέμα της ήταν η Αγία Ούρσουλα.

«Ανατρέξτε, αν θέλετε, στο έτος 400 μ.Χ., σε μια εποχή πριν από την εγκαθίδρυση της χριστιανικής ηγεμονίας στις ακτές μας. Η Ούρσουλα ήταν Βρετανή πριγκίπισσα, κόρη του χριστιανού βασιλιά Δεονάτου. Ήταν σοφή, υπάκουη, ευσεβής και ενάρετη – τουτέστιν διέθετε όλα τα τυπικά ηθικά προσόντα τέτοιων πριγκιπισσών. Και όμορφη επίσης – το πιο προβληματικό προσόν. Ο πρίγκιπας Εθέριους, γιος του βασιλιά της Αγγλίας, την ερωτεύτηκε και ζήτησε το χέρι της. Αυτό έβαλε τον πατέρα της Ούρσουλας σε δίλημμα, επειδή οι Άγγλοι δεν ήταν μόνο ιδιαιτέρως ισχυροί, αλλά και ειδωολάτρες.

»Η Ούρσουλα ήταν μια νύφη προς διαπραγμάτευση,

όπως πολλές ακόμη νέες κοπέλες πριν και μετά την εποχή της· και, επειδή ήταν σοφή, ενάρτετη και τα λοιπά, ήταν επίσης ευφυής. “Δέξου την προσφορά του γιου της Ισχύος”, είπε στον πατέρα της, “ωστόσο θέσε κάποιους παρελκυστικούς όρους, ώστε να καθυστερήσουμε. Ζήτησε να μου χορηγηθεί τριετής περίοδος χάριτος για να κάνω το προσκύνημά μου στη Ρώμη· στο διάστημα αυτό ο νεαρός Εθέριους θα πρέπει να κατηχηθεί στην αληθινή πίστη και στη συνέχεια να βαπτιστεί”. Κάποιοι μπορεί να θεωρούσαν ένα τέτοιο αίτημα ακυρωτικό της συμφωνίας, όχι όμως και ο ερωτευμένος Εθέριους. Οι απόψεις του βασιλιά της Αγγλίας δεν έχουν καταγραφεί.

»Όταν μαθεύτηκε η είδηση για τη σχεδιαζόμενη πνευματική απόδραση της Ούρσουλας, άλλες ομοϊδεάτισσες παρθένοι έσπευσαν στο πλευρό της. Και εδώ συναντάμε ένα κομβικό σημείο του κειμένου. Όπως πολλοί από σας θα γνωρίζετε, η Ούρσουλα συνοδευόταν από έντεκα χιλιάδες παρθένους· όσοι είστε εξοικειωμένοι με τη Βενετία, ίσως θυμάστε τη σειραϊκή αναπαράσταση της ιστορίας από τον Καρπάτσιο.* Σχεδιαζόταν λοιπόν ένα μεγάλο οργανω-

* Ο αναγεννησιακός ζωγράφος Vittore Carpaccio (1465-1525) φιλοτέχνησε, μεταξύ 1497-1498, έναν κύκλο εννέα πινάκων για το παρεκκλήσι της Scuola di Sant’Orsola στη Βενετία, στους οποίους αφηγείται τη ζωή και το μαρτύριο της Αγίας Ούρσουλας. Επέλεξε να τοποθετήσει τις σκηνές από τη ζωή της σ’ ένα επικαιροποιημένο πλαίσιο, που αντικατοπτρίζει τόσο την αντίληψη για τη ζωγραφική σκηνοθεσία που επικρατούσε κατά την

μένο ταξίδι, παρότι ο κύριος Τόμας Κουκ δεν είχε ακόμη γεννηθεί. Το κομβικό σημείο το οποίο ανέφερα αφορά το γράμμα Μ και τη σημασία του στο πρωτότυπο κείμενο. Αντιστοιχούσε στη λέξη “Μυριάδες” ή στη λέξη “Μάρτυρες”; Κάποιοι από εμάς θα θεωρούσαν περισσότερο εύλογη τη δεύτερη εκδοχή. Η Ούρσουλα μαζί με τις έντεκα παρθενομάρτυρες μας δίνουν ένα άθροισμα δώδεκα νεαρών γυναικών, όσων και οι Απόστολοι του Ιησού Χριστού.

»Ωστόσο ας αφήσουμε την ιστορία να εκτυλιχθεί σε Technicolor και CinemaScope, τεχνικές στην εκλαϊκευση των οποίων συνέβαλε τα μέγιστα ο Καρπάτσιο. Έντεκα χιλιάδες παρθένοι ξεκίνησαν από τη Βρετανία. Όταν έφθασαν στην Κολωνία, άγγελος Κυρίου εμφανίστηκε στην Ούρσουλα, κομίζοντάς της το μήνυμα ότι μετά το προσκύνημα στη Ρώμη εκείνη και η συνοδεία της έπρεπε να επιστρέψουν στη Βρετανία μέσω Κολωνίας, όπου και θα κοσμούσε το μέτωπό τους ο ιερός στέφανος του μαρτυρίου. Η είδηση αυτού του τέλους αναγγέλθηκε στις έντεκα χιλιάδες νέες και έγινε δεκτή με εκστατικό ενθουσιασμό. Εντωμεταξύ, στη Βρετανία ένας άλλος από τους πανταχού παρόντες αγγέλους Κυρίου εμφανίστηκε στον Εθέριους, δίνοντάς του την εντολή να συναντήσει τη μέλλουσα σύ-

εποχή του όσο και τη συνεχή απειλή των Τούρκων κατά της Βενετίας και της χριστιανικής Ευρώπης. Η Scuola di Sant’Orsola καταστράφηκε με διάταγμα του Ναπολέοντα το 1806, οι πίνακες απομακρύνθηκαν το 1808 και το 1828 μεταφέρθηκαν στην Gallerie dell’Academia, όπου εκτίθενται μέχρι σήμερα.

ζυγό του στην Κολωνία, όπου θα τον ανέμεναν και αυτόν οι δάφνες του μαρτυρίου.

»Όπου και αν πήγαινε, η Ούρσουλα προσέλκυε όλο και περισσότερες ακολούθους, αν και ο συνολικός αριθμός τους δεν καταγράφεται. Στη Ρώμη ο ίδιος ο πάπας προσχώρησε σ' αυτή τη γυναικεία στρατιά, αλλά η πρωτοβουλία του επέσυρε τον διασυρμό και την καθαίρεσή του. Εντωμεταξύ, δύο κακόβουλοι Ρωμαίοι διοικητές, φοβούμενοι ότι η επιτυχία της εξόρμησης θα ενίσχυε τη διάδοση του χριστιανισμού, έπεισαν τον στρατό των Ούννων να κατασφάξει τις προσκυνήτριες. Κατά σύμπτωση, ο στρατός των Ούννων πολιορκούσε εκείνη ακριβώς την εποχή την Κολωνία. Πρέπει να επιτρέψουμε τέτοιες αφηγηματικές συμπτώσεις και αγγελικές παρεμβάσεις – δεν πρόκειται άλλωστε για μυθιστόρημα του 19ου αιώνα. Αν και, εδώ που τα λέμε, και τα μυθιστορήματα του 19ου αιώνα είναι γεμάτα συμπτώσεις.

»Κι έτσι η Ούρσουλα και η τεράστια συνοδεία της φτάνουν στην Κολωνία και τότε ο στρατός των Ούννων παρατάει τις πολιορκητικές μηχανές και αρχίζει να σφαγιάζει τις έντεκα και πλέον χιλιάδες παρθενομάρτυρες με –η φράση αποτελούσε κλισέ ακόμα και κατά το 400 μ.Χ.– “την αγριότητα των λύκων που πέφτουν πάνω σ' ένα κοπάδι πρόβατα”».

Η Ελίζαμπεθ Φιντς έκανε μια παύση, περιέφερε εξεταστικά το βλέμμα στην αίθουσα και ρώτησε:

«Τι συμπέρασμα μπορούμε να αντλήσουμε από όλα αυτά;».

Και μέσα στη σιωπή έδωσε την απάντησή της:
«Προτείνω: Αυτοκτονία μέσω τρίτων».

Η Ελίζαμπεθ Φιντς δεν ήταν δημόσιο πρόσωπο – κάθε άλλο. Μια αναζήτηση στο Google θα έδινε πενιχρά αποτελέσματα. Αν μου ζητούσατε να προσδιορίσω το επάγγελμά της, θα έλεγα πως ήταν ανεξάρτητη ερευνήτρια. Αυτό ενδεχομένως να ακούγεται σαν ευφημισμός, πιθανόν και σαν κοινοτοπία. Αλλά, προτού η γνώση στεγαστεί επισήμως στα πανεπιστήμια, υπήρχαν άντρες και γυναίκες υψηλότητας νοημοσύνης που ασχολούνταν κατ' ιδίαν με τα ενδιαφέροντα ή την επιστήμη τους. Κατά κανόνα βέβαια είχαν χρήματα· ορισμένοι ήταν εκκεντρικοί, κάποιοι αποδεδειγμένα παράφρονες. Αλλά τα χρήματα τους επέτρεπαν να ταξιδεύουν και να ερευνούν ό,τι και όπου χρειαζόταν, απαλλαγμένοι από την πίεση να δημοσιεύουν, χωρίς συνάδελφους τους οποίους όφειλαν να ξεπεράσουν ή προέδρους τμημάτων τους οποίους έπρεπε να ικανοποιήσουν.

Ποτέ δεν έμαθα ποια ήταν η οικονομική κατάσταση της Ελίζαμπεθ Φιντς. Φανταζόμουν ότι είχε χρήματα από την οικογένειά της ή από κάποια κληρονομιά. Είχε ένα διαμέρισμα στο Δυτικό Λονδίνο όπου δεν είχα πατήσει ποτέ το πόδι μου· έδειχνε να ζει λιτά· υπέθετα ότι ρύθμιζε τις ώρες διδασκαλίας της έτσι, ώστε να της μένει χρόνος για ιδιωτική, ανεξάρτητη έρευνα. Είχε εκδώσει δύο βιβλία, τις *Εκρηκτικές γυναίκες*, μια μελέτη για τις στρατευμένες στον αναρχισμό γυναίκες στο Λονδίνο κατά το διάστημα 1890-1910, και τους *Αναγκαίους μύθους μας* με θέμα τον εθνικισμό,

τη θρησκεία και την οικογένεια. Και τα δύο ήταν ολιγοσέλιδα· και τα δύο εξαντλημένα. Μια ανεξάρτητη ερευνήτρια της οποίας τα βιβλία δεν είναι διαθέσιμα πιθανόν σε ορισμένους να φαντάζει αξιοπερίεργη, αν όχι καταγέλαστη, περίπτωση. Σε αντίθεση με τις στρατιές των ηλίθιων και βαρετών που έχουν πάρει μονιμότητα στο πανεπιστήμιο ενώ θα ήταν προτιμότερο να σωπαίνουν.

Αργότερα αρκετοί από τους φοιτητές της έκαναν όνομα στον κλάδο τους. Σε ορισμένα βιβλία μεσαιωνικής ιστορίας ή σε δοκίμια για τη γυναικεία σκέψη ο αναγνώστης συναντά παραπομπές ή αναφορές στο έργο της, ωστόσο δεν ήταν γνωστή σε όσους δεν την είχαν γνωρίσει προσωπικά. Λογικό, θα μου πείτε. Μόνο που στις μέρες μας, στην ψηφιακή εποχή, οι λέξεις «φίλος» και «ακόλουθος» έχουν χάσει την αρχική σημασία τους, έχουν αποψιλωθεί από περιεχόμενο. Πολλοί άνθρωποι γνωρίζονται μεταξύ τους χωρίς να έχουν ποτέ γνωριστεί προσωπικά. Και είναι ευχαριστημένοι μ' αυτήν την επιφανειακότητα.

Πιθανόν να θεωρήσετε τις απόψεις μου παρωχημένες (αν και το θέμα μου δεν είμαι εγώ). Πιθανόν να θεωρήσετε και την Ελίζαμπεθ Φιντς εξίσου, αν όχι περισσότερο, παρωχημένη. Αλλά, αν ήταν, η οπισθοδρομικότητά της δεν συσσωμάτωνε χαρακτηριστικά μιας προηγούμενης γενιάς, της οποίας οι αλήθειες είχαν πλέον αποδειχθεί φθαρμένες και ξεθωριασμένες. Πώς να το θέσω; Δεν την απασχολούσαν οι αλήθειες προηγούμενων γενεών αλλά προηγούμενων ιστορικών περιόδων, αλήθειες τις οποίες η ίδια κρατούσε ζωντανές, ενώ οι άλλοι τις είχαν εγκαταλείψει.

Και δεν εννοώ κάτι του τύπου «ήταν μια παλιομοδίτισσα συντηρητική/φιλελεύθερη/σοσιαλίστρια». Βρισκόταν έξω από την εποχή της με πολλούς τρόπους. «Μην αφήνετε να σας παρασύρει ο χρόνος» είχε πει κάποτε «και μη φαντάζεστε ότι η ιστορία –και ιδιαίτερα η ιστορία του πνεύματος– είναι γραμμική». Ήταν υψηλόφρων, αυτοδύναμη, αυτάρκης, Ευρωπαία. Και, καθώς γράφω αυτές τις λέξεις, κάνω μια παύση, επειδή στο μυαλό μου αντηχεί κάτι που κάποτε μας είπε στο μάθημα: «Και να θυμάστε, όποτε βλέπετε σ' ένα μυθιστόρημα –πολλώ μάλλον σε μια βιογραφία ή σε ένα βιβλίο ιστορίας– έναν χαρακτήρα να συρρικνώνεται και να συνοψίζεται σε τρία επίθετα, να δυσπιστείτε πάντοτε σ' αυτήν την περιγραφή». Είναι ένας εμπειρικός κανόνας, τον οποίο προσπαθώ να ακολουθώ.

Σύντομα, όπως γίνεται συνήθως, η τάξη χωρίστηκε σε ομάδες και κλίκες, είτε τυχαία είτε με κριτήριο τις επιδιώξεις του καθενός. Κάποιοι διαχωρισμοί βασιζόνταν στην επιλογή του ποτού μετά το μάθημα: μπίρα, κρασί, μπίρα και/ή κρασί και/ή οτιδήποτε άλλο σε μπουκάλι, χυμός φρούτων, τίποτα απολύτως. Η δική μου ομάδα, που εύκολα μεταπηδούσε από την μπίρα στο κρασί και τούμπαλιν, αποτελούνταν από τον Νιλ (δηλαδή εμένα), την Άννα (μια Ολλανδέζα, που λόγω καταγωγής εξοργιζόταν κατά καιρούς με την αγγλική επιπολαιότητα), τον Τζεφ (προβοκάτορα), τη Λίντα (συναισθηματικά ασταθή, είτε επρόκειτο για τις σπουδές είτε για την ίδια τη ζωή) και τον Στίβι (έναν πολεοδόμο με ευρύτερες αναζητήσεις). Ένα από τα πράγματα που μας έδεναν ήταν, παραδόξως, το ότι σπάνια συμ-

φωνούσαμε σε οτιδήποτε, αν εξαιρέσει κανείς την κοινή παραδοχή όλων μας ότι, όποια κυβέρνηση και αν είχε την εξουσία ήταν άχρηστη, ότι ο Θεός σχεδόν σίγουρα δεν υπήρχε, ότι η ζωή ήταν για τους ζωντανούς και ότι ποτέ δεν μπορούσες να έχεις όσα σνακ ήθελες σε θορυβώδη σακουλάκια. Ήταν μια εποχή πριν από τους φορητούς υπολογιστές μέσα στην τάξη και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έξω απ' αυτήν· τότε οι ειδήσεις έρχονταν μέσω των εφημερίδων και η γνώση μέσα από τα βιβλία. Μια εποχή πιο απλή ή πιο βαρετή άραγε; Και τα δύο ή κανένα από τα δύο;

Θα θέλαμε να σας συστήσουμε την Ελίζαμπεθ Φιντς. Σας προσκαλούμε να παρακολουθήσετε το σεμινάριό της «Κουλτούρα και Πολιτισμός». Οι ιδέες της δεν αρέσουν σε όλους, μα θα αλλάξουν τον τρόπο που βλέπουμε τον κόσμο. Ξεκλειδώνουν τις φιλοσοφίες του παρελθόντος και εξερευνούν κομβικά γεγονότα που μας δείχνουν πώς να κατανοήσουμε τη ζωή μας σήμερα. Ο Νιλ, ο αφηγητής, παρακολουθεί το μάθημά της που απευθύνεται σε ενήλικες όλων των ηλικιών. Κι εμείς παρασυρόμαστε από το διανοητικό του φλερτ με αυτή την κλειστή, συγκρατημένη αλλά και επιβλητική γυναίκα. Κι ακόμα και χρόνια μετά, ενώ πρόσωπα και πράγματα απομακρύνονται από τη ζωή του, εκείνη παραμένει σταθερό σημείο αναφοράς, ακόμα και μετά τον θάνατό της, με τρόπο που τίποτε άλλο δεν το κάνει.

Ο Julian Barnes επιστρέφει με αυτό το όμορφο, λιτό μυθιστόρημα που μιλά για την ανεκπλήρωτη αγάπη γύρω από τον μοναδικό χαρακτήρα της στωικής, απαιτητικής καθηγήτριας Ελίζαμπεθ Φιντς. Και με τον μοναδικό του τρόπο στρέφει ξανά το βλέμμα του στις ανορθόδοξες μορφές που μπορεί να πάρει η αγάπη μεταξύ δύο ανθρώπων.

ISBN: 978-618-03-3250-6

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83250

metaixmio.gr

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΚΑΙ ΣΕ
e-book